

ZAKON O ŽRTVAH VOJNEGA NASILJA (ZZVN)

I. ŽRTEV VOJNEGA NASILJA

1. člen

Žrtev vojnega nasilja je državljan Republike Slovenije, ki je bil v vojni ali vojaški agresiji na Republiko Slovenijo izpostavljen nasilnim dejanjem ali prisilnim ukrepom okupatorja, agresorja ali njenih sodelavcev.

2. člen

Žrtev vojnega nasilja po tem zakonu je ob pogojih iz 1. člena tega zakona oseba, ki so jo nemške, italijanske ali madžarske okupacijske sile od 6.4.1941 do 15.5.1945 zaradi političnih, nacionalnih, rasnih ali verskih razlogov prisilno izselile (izgnanec), poslale v taborišče (taboriščnik), zapor (zapornik), na prisilno delo (delovni deportiranec) ali internacijo (interniranec) ter oseba, ki je pobegnila pred vojnim nasiljem (begunec) in nasilno odvzeta staršem (ukradeni otrok).

Žrtev vojnega nasilja je tudi oseba, ki je pobegnila pred prisilno izselitvijo (begunec).

Žrtev vojnega nasilja po tem zakonu je ob pogojih iz 1. člena tega zakona tudi oseba, ki so ji organi JLA ali organi za notranje zadeve dotedanje SFRJ v času od 25.6.1991 do 18.10.1991 zaradi razlogov iz prvega odstavka tega člena odvzeli prostost.

Žrtve vojnega nasilja se v skladu z zakonom lahko združujejo v društva žrtev vojnega nasilja.

Društvom žrtev vojnega nasilja se lahko podeli status društva, ki deluje v javnem interesu. O podelitvi statusa odloča ministrstvo, pristojno za žrtve vojnega nasilja, na podlagi temeljnega akta in programa društva, ki zagotavlja dejavnost javnega pomena zlasti na področju socialno zdravstvenega skrbstva in zgodovinskega izročila okoliščin in trpljenja žrtev vojnega nasilja ter na podlagi dejanske aktivnosti in porabe sredstev društva v določenem obdobju, iz katerih je razvidno, da delovanje društva presega interese njegovih članov. Kriteriji za presojo o določitvi statusa društva so še pretežna poraba sredstev društva za namene javnega interesa, zagotovljen nadzor nad porabo javnih sredstev in pogodbeno urejena razmerja med društvom in ministrstvom, pristojnim za uresničevanje dejavnosti, ki so javni interes.

Društva žrtev vojnega nasilja pridobijo z dnem uveljavitve tega zakona lastninsko pravico na družbeni lastnini, s katero razpolagajo ob uveljavitvi tega zakona.

3. člen

Za žrtev vojnega nasilja se šteje oseba iz prvega in drugega odstavka prejšnjega člena, pri kateri je prisilni ukrep trajal najmanj tri mesece.

Za žrtev vojnega nasilja se šteje oseba iz tretjega odstavka prejšnjega člena, pri kateri je odvzem prostosti trajal najmanj en mesec.

4. člen

Ob pogojih iz 2. člena in prvega odstavka 3. člena tega zakona je žrtev vojnega nasilja po tem

zakonu tudi oseba, ki je bila z aktom okupacijskih oblasti prisilno mobilizirana (prisilni mobiliziranec) v redne vojaške enote okupatorja, razen če je pridobila častniški čin ali je bila pripadnik fašistične oziroma nacistične stranke ali njunih enot.

5. člen

Žrtev vojnega nasilja je ob pogojih iz 1. člena tega zakona tudi vojaški vojni invalid, ki ne izpolnjuje pogojev za priznanje statusa vojnega veterana po posebnem zakonu, in civilni invalid vojne, ki je postal invalid zaradi vojnih dogodkov, in mu je ta status priznan po posebnem zakonu.

6. člen

Ne glede na pogoje iz 2. člena tega zakona se za žrtev vojnega nasilja po tem zakonu ne šteje oseba, ki je prostovoljno ali poklicno sodelovala na strani agresorja.

7. člen

Do varstva po tem zakonu je upravičen družinski član žrtve vojnega nasilja v obsegu določenem za družinskega člana vojnega invalida po zakonu o vojnih invalidih.

II. VARSTVO ŽRTEV VOJNEGA NASILJA

8. člen

Pravice žrtev vojnega nasilja so:

1. zdravstveno varstvo,
2. zdraviliško in klimatsko zdravljenje,
3. povračilo potnih stroškov,
4. priznanje pokojninske dobe,
5. pravica do pokojnine pod ugodnejšimi pogoji,
6. pravica do vojne odškodnine po posebnem zakonu,
7. doživljenjska mesečna renta,
8. prednost pri dodelitvi socialnega stanovanja.

9. člen

Pravico do varstva po tem zakonu ima žrtev vojnega nasilja, ko dopolni 50 let starosti ali je pri njej nastala trajna popolna izguba delovne zmožnosti.

Žrtev vojnega nasilja lahko uveljavi pravice iz prejšnjega člena, če teh ali podobnih pravic ne more uveljaviti po drugih predpisih ali v tuji državi.

1. Zdravstveno varstvo

10. člen

Žrtvi vojnega nasilja se zagotavlja plačilo zdravstvenih storitev v višini razlike do polne vrednosti storitev, zagotovljenih v okviru obveznega zavarovanja.

2. Zdraviliško in klimatsko zdravljenje

11. člen

Žrtev vojnega nasilja ima pravico do zdraviliškega in klimatskega zdravljenja ob pogojih in v obsegu, predpisanem za vojne invalide.

3. Povračilo potnih stroškov

12. člen

Žrtev vojnega nasilja ima pravico do povračila potnih stroškov pri uveljavljanju pravice do zdraviliškega in klimatskega zdravljenja.

Pravica iz prejšnjega odstavka se uveljavlja ob pogojih in v obsegu, predpisanem za vojne invalide.

4. Pokojninska doba

13. člen

Taboriščniku (v nemškem koncentracijskem taborišču, v Jesenovcu ali na otoku Rabu) in zaporniku iz 2. člena tega zakona, se čas prebit v koncentracijskem taborišču ali zaporu prizna kot posebna doba v dvojnem šteju, čas po 15. maju 1945 do povratka v domovino pa v dejanskem trajanju.

Internirancu (internacijsko taborišče z odvzemom svobodnega gibanja v Italiji ali v taborišču za ukradene otroke), izgnancu, delovnemu deportirancu, beguncu in prisilnemu mobilizirancu se prizna pokojninsko dobo v dejanskem trajanju do povratka v domovino.

Če ima žrtev vojnega nasilja priznana posebno dobo iz drugega naslova, lahko uveljavi pravico iz tega člena, če je to zanjo ugodnejše.

Za polni mesec šteje, če je nasilje trajalo več kot 15 dni.

5. Pravica do pokojnine pod ugodnejšimi pogoji

14. člen

Žrtev vojnega nasilja, ki je bila v času trajanja nasilnega dejanja ali prisilnega ukrepa mlajša od 15 let, pridobi pravico do starostne pokojnine, ko dopolni starost 60 let (moški) oziroma 55 let (ženska) in pokojninsko dobo 20 let, ali pravico do predčasne pokojnine, ko dopolni 55 let (moški) oziroma 50 let (ženska) in pokojninsko dobo 35 let (moški) oziroma 30 let (ženska), ali pravico do upokojitve s polno pokojninsko dobo pri starosti 55 let (moški) oziroma 50 let (ženska).

Starostna meja za pridobitev pravice do pokojnine po prejšnjem odstavku se zniža za toliko časa, kolikor je trajalo nasilno dejanje ali prisilni ukrep, vendar največ do omejitev iz prejšnjega odstavka.

6. Pravica do vojne odškodnine

15. člen

Žrtev vojnega nasilja iz prvega odstavka 2. člena in 4. člena tega zakona ima pravico do povrnitve vojne škode po posebnem zakonu.

7. Doživljenjska mesečna renta

16. člen

Doživljenjska mesečna renta je oblika delnega materialnega zadoščenja žrtvi vojnega nasilja iz 2. člena tega zakona, ki se valorizira tako kot pokojnine in znaša za vsak mesec nasilja:

- za taboriščnika in zapornika po 300 tolarjev,
- za izgnanca in interniranca po 200 tolarjev,
- za delovnega deportiranca in pobeglega pred izgonom po 120 tolarjev.

Upravičenec do denarne rente ne plačuje davka od dohodka.

8. Prednost pri dodelitvi socialnega stanovanja

17. člen

Žrtev vojnega nasilja, ki nima rešenega stanovanjskega vprašanja, ima pri kandidiranju za socialna stanovanja prednost pred drugimi prosilci.

III. POSTOPEK ZA UVELJAVLJANJE STATUSA IN PRAVIC ŽRTEV VOJNEGA NASILJA

18. člen

O priznanju statusa žrtve vojnega nasilja in pravic po tem zakonu odloča na prvi stopnji upravna enota.

O pritožbah zoper odločbe upravne enote odloča ministrstvo, pristojno za žrtve vojnega nasilja (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

Ministrstvo zagotavlja nadzorstvo in strokovno pomoč pri delu upravnih enot.

19. člen

O priznanju pokojninske dobe kot posebne dobe in pravice do pokojnine pod ugodnejšimi pogoji odloča zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi potrdila o vpisu v evidenco žrtev vojnega nasilja.

20. člen

V postopku za uveljavljanje statusa in pravic po tem zakonu se uporabljajo določila zakona o splošnem upravnem postopku, zakona o vojnih invalidih in na njegovi podlagi izdanih predpisov, če s tem zakonom ni drugače določeno.

21. člen

Status in pravice po tem zakonu se uveljavljajo na zahtevo stranke.

22. člen

Na podlagi odločbe o priznanju časa, prebitega v zaporih, internaciji, konfinaciji, deportaciji ali na prisilni izselitvi v pokojninsko dobo kot posebno dobo v dejanskem trajanju ali odločbe o priznanju statusa vojaškega vojnega invalida ali civilnega invalida vojne, uveljavlja oseba status žrtve vojnega nasilja tako, da zahteva pri upravni enoti vpis v evidenco žrtev vojnega nasilja (v nadaljnjem besedilu: evidenca) ter izdajo potrdila o statusu žrtve vojnega nasilja.

Če upravna enota v primeru iz prejšnjega odstavka zavrne vpis v evidenco in izdajo potrdila o statusu žrtve vojnega nasilja, izda o tem ustrezno odločbo.

Po opravljeni reviziji odločbe o priznanju statusa žrtve vojnega nasilja vpiše upravna enota po uradni dolžnosti to osebo v evidenco.

23. člen

Uživalec pravic po tem zakonu je dolžan v petnajstih dneh prijaviti upravni enoti vsako spremembo, ki vpliva na posamezno pravico ali njen obseg.

24. člen

Glede pridobitve, uživanja in izgube pravic, povrnitve neupravičeno pridobljenih prejemkov, nadzora in zbirk podatkov ter podzakonskih aktov se smiselno uporabljajo določbe zakona o vojnih invalidih, če s tem zakonom ni drugače določeno.

IV. EVIDENCA

25. člen

Evidenca vsebuje naslednje osebne podatke:

- ime in priimek žrtve vojnega nasilja in njegovega zakonitega zastopnika;
- državljanstvo;
- enotno matično številko občana;
- rojstne podatke;
- prebivališče;
- vrsto in čas trajanja nasilnega dejanja ali prisilnega ukrepa;
- dokument, ki je podlaga za priznanje statusa žrtve vojnega nasilja, z navedbo številke, datuma in organa, ki ga je izdal;
- podatke o vrsti in obsegu pravic po tem zakonu.

Osebni podatki iz prejšnjega odstavka se shranjujejo v evidenci kot trajni.

26. člen

Evidenca iz prejšnjega člena vodijo in vzdržujejo upravne enote, uporablja in hrani pa jih tudi ministrstvo zaradi opravljanja nalog v skladu s tem zakonom.

27. člen

Podrobnejša navodila o načinu zbiranja podatkov, vodenju evidence in načinu posredovanja osebnih podatkov ter vsebini in obrazcu potrdila o statusu žrtve vojnega nasilja, predpiše minister, pristojen za žrtve vojnega nasilja (v nadaljnjem besedilu: minister).

V. ZAGOTAVLJANJE DENARNIH SREDSTEV

28. člen

Sredstva za uveljavljanje in uživanje pravic po tem zakonu se zagotavljajo iz državnega proračuna.

Sredstva za povečane obveznosti iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki nastajajo zaradi uveljavitve pokojninske dobe iz 13. člena tega zakona in pokojnine pod ugodnejšimi pogoji iz 14. člena tega zakona, se zagotavljajo iz državnega proračuna.

Sredstva iz prvega in drugega odstavka tega člena se za osebe iz 4. člena tega zakona zagotavljajo iz državnega proračuna, če ni z meddržavnim sporazumom drugače določeno.

VI. PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

29. člen

Revizijo odločb iz tretjega odstavka 22. člena tega zakona opravi ministrstvo v enem letu od prejema odločbe v revizijo.

30. člen

Minister izda podzakonski akt iz 27. člena tega zakona v treh mesecih po njegovi uveljavitvi.

31. člen

Ta zakon začne veljati 1. januarja 1996.

Št. 545-07/93-4/8
Ljubljana, dne 17. oktobra 1995